

آثار واگذاری سهام به کارگران

نتایج تحقیقات به عمل آمده درباره اثرات واگذاری سهام به کارگران واحدهای تولیدی که یک سال از واگذاری سهام آن واحدها گذشته است.

مقدمه:

انجام برنامه واگذاری سهام به کارگران از طریق قانون نحوه واگذاری سهام دولتی و متعلق به دولت به ایثارگران و کارگران و آئین‌نامه اجرایی مربوطه و مصوبات هیأت محترم وزیران موقعی می‌تواند موفقیت‌آمیز باشد که مسئولین واگذاری در مورد خصوصیات سرمایه‌گذاران و اهداف دولت از واگذاری سهام به کارگران، چگونگی و نحوه واگذاری سهام، فرهنگ سهامداری در جامعه کارگری، میزان و زمان نگهداری سهام توسط کارگران، میزان افزایش بهره‌وری، کاهش ضایعات، ایجاد خلاقیت و نوآوری بعد از واگذاری سهام به کارگران، تغییرات تولید در واحدها بعد از واگذاری سهام و مشارکت کارگران در اداره کارخانجات، میزان سود و بهره‌وری، تغییرات کمی و کیفی نیروی کار در واحدهای تولیدی، علل فروش سهام توسط برخی از کارگران و مدیران و فعالیتهای آتی شرکتها آگاه و مطلع باشند. از طرف دیگر چون دولت اهمیت خاصی به واگذاری ۳۳٪ سهام به کارگران قائل شده است ضرورت دارد مسئولین ذیربط از نتایج به‌دست آمده در این زمینه مطلع گردند تا در

برای رسیدن به این هدف اقدام به تهیه دو نوع پرسشنامه که هر کدام شامل ۲۵ سؤال بود گردید، یکی برای کارگران و شوراهای اسلامی کار واحدهای تولیدی و دیگری برای مدیران شرکتها. با توجه به اینکه افراد مصاحبه‌شونده اکثراً افراد عادی و فاقد تخصص عالی بودند، سعی گردید سئوالات به زبان ساده و بدون به‌کارگیری اصطلاحات تخصصی مطرح گردد.

☆☆☆☆

به‌منظور قابل اعتماد بودن نتایج سعی شده تعداد افراد رقم معقولی باشد. همچنین تکمیل پرسشنامه مربوطه توسط پاسخگو با حضور پرسنل این دفتر انجام پذیرفته است.

انتخاب بهترین شیوه در واگذاری سهام مورد استفاده قرار دهند. هدف از این بررسی پی بردن به نحوه اتخاذ تصمیم درباره ادامه روند واگذاری سهام و همچنین شناخت آثار واگذاری سهام و میزان پیشرفت فرهنگ سهامداری در جامعه کارگری می‌باشد.

● از آنجاکه دولت اهمیت خاصی برای واگذاری ۳۳٪ سهام به کارگران قائل شده است، ضرورت دارد که مسئولین ذیربط از نتایج به‌دست آمده در این زمینه مطلع گردند تا در انتخاب بهترین شیوه در واگذاری سهام مورد استفاده قرار دهند.

● چنانکه به کارگران سهام واگذاری گردد آثار مثبت اقتصادی و اجتماعی و سیاسی در جامعه کارگری خواهیم داشت.

۱- موضوع سودآوری و تغییرات قیمت سهام

برای آشنایی با تغییرات قیمت سهام شرکتها سئوالات خاصی در پرسشنامه مطرح گردیده که پاسخ سئوال اول مکمل پاسخ سئوال دوم در این زمینه بوده تا نتایج به دست آمده از دقت لازمه برخوردار باشد. پاسخ مربوطه می تواند مشخص کننده ویژگیهای زیر باشد:

(الف) قیمت هر سهم کارگاه، هنگام واگذاری، بعد از واگذاری سهام؛

(ب) سودآوری کارگاه در سال گذشته و مقایسه آن با قبل از واگذاری سهام؛

(ج) سود هر سهم کارگری پس از گذشت یک سال مالی و درصد تغییر آن؛

نتایج بدست آمده در این زمینه نشان می دهد که میانگین سود هر سهم ۸۸ درصد و سودآوری کارگاه ۹۰ درصد و قیمت ریالی متوسط سهام کارگران ۸۳ درصد افزایش داشته و این افزایش نشان دهنده اثر مثبت واگذاری سهام به کارگران می باشد.

۲- چگونگی تجزیه و تحلیل اطلاعات و ارزیابی میزان افزایش بهره وری، کاهش ضایعات و بالا رفتن خلاقیت و نوآوری بعد از واگذاری سهام به کارگران؛

به منظور پی بردن به فرایند ارزیابی موارد فوق یک سری سئوالات از کارکنان واحدهای تولیدی به عمل آمده که نشان می دهد بعد از واگذاری سهام این واحدها چه تغییراتی پیدا کرده اند.

در مورد میزان ضایعات ۷۴ درصد کاهش و ۲۰ درصد بدون تغییر را نشان می دهد. بر همین اساس، میزان افزایش تولید کارگاه ۷۱٪ بوده - خطوط تولید کارگاهها ۶۰٪ بازسازی و نوسازی شده و از نظر تغییرات کیفی روابط کار بین کارگران و کارفرمایان ۷۳٪ بهبود یافته است؛ همچنین میزان ابداعات و اختراعات ۴۷ درصد افزایش داشته و در ابداعات شرف تکوین ۱۴٪ رشد است. کارایی نیروی کار نسبت به قبل از واگذاری سهام نیز ۸۵٪ افزایش داشته است.

ضمناً در موارد سئوالی مبنی بر اینکه کارگاه برای بازسازی ماشین آلات، افزایش بهره وری، میزان و کیفیت تولید و توسعه بازار فروش و صادرات برنامه مدون و آماده شده ای دارد ۷۵٪ پاسخ مثبت داشته است.

بنا عینیت به متن موضوع بند ۲ و درصدهای اشاره شده فوق آثار مثبت پیشرفت اقتصادی و اجتماعی در کارگاههای تولیدی و صنعتی کاملاً مشهود و ملموس می باشد.

۳- چگونگی تغییرات کمی نیروی کار و تعداد کارگران بعد از خصوصی سازی؛

متأسفانه در مورد تعداد کمی نیروی بعد از واگذاری سهام نتایج معکوس حاصل شده است:

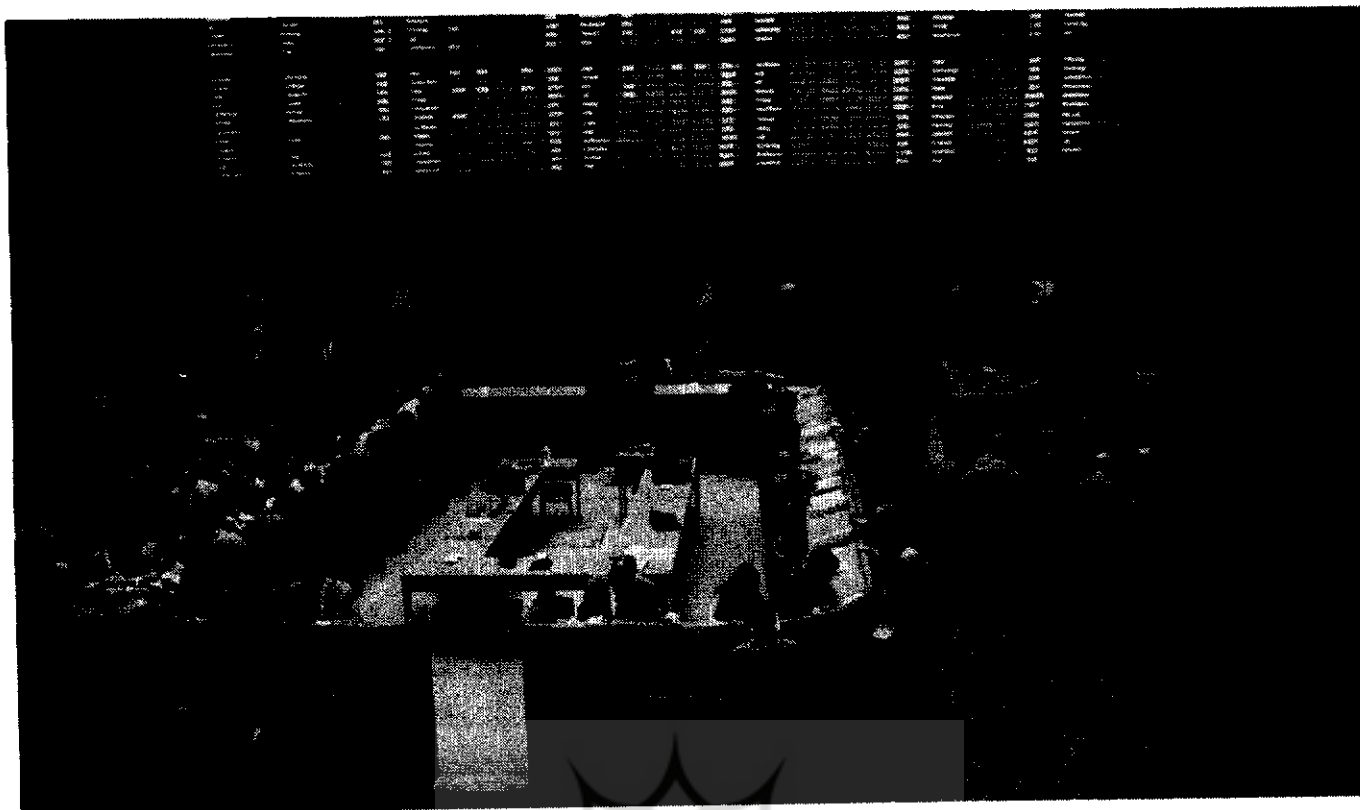
۴۲٪ با کاهش نیروی انسانی مواجه شده

۲۸/۵٪ بدون تغییرات در نیروی انسانی باقی مانده و ۲۹/۵٪ افزایش نیروی کار داشته اند. علل کاهش نیروی انسانی را می توان اولاً استخدام بی رویه مدیران قبل از واگذاری سهام و دوماً ضعف خریداران فعلی که اخراج کارگران را صرفه جویی در هزینه های شرکت تلقی می نمایند و ثالثاً عدم تخصص مدیران جدید برخی شرکتها بعد از واگذاری که موجب رکود فعالیتها و حتی منجر به تعطیلی کارگاه گردیده و در نتیجه باعث اخراج پرسنل شده است و نیز نداشتن ضابطه مشخص برای ارزیابی عملکرد مدیران در واحدهای تولیدی و صنعتی دانست.

● خطوط تولید کارگاهها ۶۰٪ بازسازی و نوسازی شده و از نظر تغییرات کیفی روابط کار کارگران و کارفرمایان ۷۳٪ بهبود یافته است.

۴- بررسی مشارکت کارگران در اداره کارخانجات؛

با توجه به اینکه یکی از اهداف دولت محترم جمهوری اسلامی ایران از واگذاری سهام به کارگران مشارکت آنان در عضویت هیأت مدیره کارخانجات می باشد متأسفانه عملکرد ضعیف سازمان مالی گسترش مالکیت واحدهای تولیدی و عدم همکاری آن سازمان با کارگران کارخانجاتی که ۳۳٪ سهامشان واگذار شده موجب عدم راه یافتن کارگران در اداره امور شرکتها گردیده است. با توجه به بررسیهای انجام شده، فقط در سه شرکت نماینده کارگران سهامدار در هیأت

۷- عوامل دیگر در بالا رفتن بهره‌وری و سودآوری کارگاه؛

برطبق تحقیقات به عمل آمده، ماشین‌آلات و کارکنان متخصص و مدیران خوب در بهره‌وری و سود کارگاه نقش موثری دارند که عمدتاً مدیران خوب عامل بسیار مؤثری می‌باشند که در حدود ۸۸/۵٪ این مورد اعلام شده است.

شایان ذکر است که اکثر کارگران از مراحل اجرایی و اگذاری سهام مطلع نمی‌باشند و از نقش حمایتی دولت از سهامداران جزء اظهار نارضایتی می‌نمایند.

در پایان خاطر نشان می‌سازد از نتایج نمونه‌گیری آماری به عمل آمده چنین استنباط می‌گردد، چنانکه به کارگران سهام واگذار گردد آثار مثبت اقتصادی و اجتماعی و سیاسی در جامعه کارگری خواهیم داشت.

۶- چگونگی فعالیتهای مختلف جهت ایجاد برنامه‌ای مدون در بعد از واگذاری سهام؛

خوشبختانه بعد از واگذاری سهام به‌طور کلی حدود ۸۰٪ واحدهای تولیدی بازسازی ماشین‌آلات و تجهیزات را در نظر دارند و برای سرمایه‌گذاری جدید، افزایش میزان تولید و بهبود کیفیت تولید برنامه مدون و آماده‌ای داشته‌اند که در حال اجرا بوده است. بر این اساس، واحدها در مورد توسعه بازار فروش نیز اقدام خواهند نمود.

مدیره عضویت دارند که متأسفانه این امر موجبات فروش سهام به‌علت عدم آگاهی کارگران از وضعیت سوددهی شرکت و نداشتن انگیزه لازم جهت نگهداری سهام را بوجود آورده و علت دیگر عدم اعتماد به داشتن سهام و ترس از داشتن سهام، کارگران نماینده‌ای در هیأت مدیره ندارند.

۵- تغییر دستمزد کارگران پس از واگذاری سهام؛

از نظر کتبی دستمزد با مقایسه قبل و بعد از واگذاری تغییر محسوسی نکرده است. ولی میزان درآمد کارگران بر اثر سود حاصله از سهام و متعلق به خودشان افزایش پیدا کرده که این امر موجبات آرامش روان و انبساط خاطر در بین کارگران گردیده است.

تحقق اثرات واگذاری سهام به کارگران در واحدهای تولیدی که یک سال از واگذاری سهام آنها سپری شده است.

بدون تغییر	کاهش	افزایش	
-	٪۱۷	٪۸۳	۱- قیمت هر سهم کارگاه پس از واگذاری
٪۲۲	٪۷	٪۷۱	۲- تغییرات تولید کارگاه
٪۱۲	٪۳۴	٪۵۲	۳- تغییرات هزینه جاری شرکت پس از واگذاری سهام
٪۲۰	٪۷۴	٪۶	۴- میزان ضایعات بعد از واگذاری سهام
٪۹	٪۳	٪۸۸	۵- سود هر سهم کارگری پس از گذشت یک سال
٪۲۰	٪۱۸	٪۶۲	۶- میزان نقدینگی کارگاه پس از واگذاری سهام
٪۲۸/۵	٪۴۲	٪۲۹/۵	۷- تغییرات کیفی نیروی کار بعد از واگذاری سهام
٪۲۰	٪۷	٪۷۳	۸- تغییرات کیفی روابط کار بین کارگر و کارفرما بعد از واگذاری سهام
٪۳	٪۱۲	٪۸۵	۹- کارآیی نیروی کار نسبت به قبل از واگذاری سهام
٪۲۹	٪۵	٪۶۶	۱۰- میزان فروش کارگاه
٪۲۹	٪۵	٪۶۶	۱۱- استفاده بهینه از امکانات
٪۲۳	٪۹	٪۶۸	۱۲- تغییرات میزان تولید

آمار کل واگذاری سهام به کارگران سراسر کشور به صورت نقدی، اعتباری، مستقیم

سال واگذاری	تعداد سهام واگذاری	تعداد کارگران	تعداد واحدهای تولیدی	مبلغ سهام واگذاری روز ریال	ملاحظات
از تیرماه ۱۳۵۴ لغایت ۱۳۶۹		۳۲۸/۰۲۸			
از سال ۱۳۷۰ لغایت ۱۳۷۳	۶/۶۱۳/۶۹۶	۵۱/۷۶۵	۸۰	تعداد ۴/۱۷۷/۴۶۹ سهم	سازمان صنایع
				۱/۶۷۸/۱۳۹/۹۵۱	مستقیماً توسط سازمان صنایع
				سازمان مالی:	صلی و اگذار شده و تعداد
				۲۰/۷۷۹/۰۰۰/۰۰۰	تعداد ۲۴۳۶۲۲۷ سهم توسط
					سازمان مالی و بقیه توسط وزارت معادن و فلزات
از فروردین ۷۴ لغایت اسفند ۷۴	۱۷/۸۱۸/۲۱۸	۵۵۷۸۳	۶۹	۱۵۶/۲۸۷/۱۲۹/۷۲۰	
از فروردین ۷۵ لغایت اسفند ۷۵	۱۴/۲۵۶/۸۵۹	۴۲۹۷۸	۷۵	۱۳۰/۵۱۳/۰۰۰/۰۰۰	
از فروردین ۷۶ لغایت خرداد ۷۶	۱/۸۳۷/۳۳۱	۴۶۶۹	۱۶	۱۴/۴۱۲/۸۰۰	
جمع	۴۰/۵۲۶/۱۰۴	۴۸۳۲۲۳	۲۴۰	۳۰۹/۲۷۱/۶۸۲/۴۷۱	